

**Sprawozdanie z realizacji
„Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie w Województwie
Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014”.**

Olsztyn, maj 2015 rok

Wprowadzenie

Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2011-2014 roku były realizowane w oparciu o zapisy Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014, który został przyjęty uchwałą Nr 56/704/11/IV z dnia 24 października 2011r. przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program opiera się na czterech priorytetach:

Priorytet I. System pomocy świadczonej przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Priorytet II. Kształcenie Kadr.

Priorytet III. Współpraca.

Priorytet IV. Edukacja.

Dokumentami źródłowymi Programu Wojewódzkiego są:

- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025r.,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r.

Przy planowaniu i podejmowaniu działań w zakresie problematyki przemocy w rodzinie kierowano się głównym celem Programu, jakim pozostaje przeciwdziałanie występowaniu oraz ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i skutków jej stosowania w województwie warmińsko-mazurskim. Podejmowane działania były zgodne z realizacją celów operacyjnych, nakierowanych na rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych następstw związanych z jej występowaniem, między innymi poprzez wspieranie rodzin uwikłanych w przemoc, rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na poziomie lokalnym i krajowym w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przemocy oraz badanie, monitorowanie skali i specyfiki zjawiska przemocy w regionie warmińsko-mazurskim. Podmiotami współpracującymi w realizacji wskazanych celów/działań były: Samorządy gmin i powiatów oraz ich jednostki organizacyjne (w tym Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i Ośrodki Pomocy Społecznej), Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie oraz organizacje sektora pozarządowego, itd.

W monitorowanym okresie Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizował dwutorowo, zarówno

w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014, a także w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2012-2015.

W monitorowanym okresie na działania związane z realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy przeznaczono z budżetu samorządu województwa kwotę 603 031 zł (w tym 429 031 zł ze środków POKL na szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie).

Duże znaczenie dla monitorowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają sprawozdania składane przez organizacje pozarządowe i samorządy lokalne z realizacji dofinansowanych zadań. Monitoring realizacji WPPPwR jest możliwy także dzięki dobrej współpracy z instytucjami i placówkami z terenu województwa.

Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań własnych samorządu województwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim, według danych uzyskanych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie.

1. Liczba sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji „Niebieskich Kart”

Rok	ogółem	Miejsce sporządzenia „NK”	
		miasto	wieś
2011	4100	2363	1737
2012	2850	1576	1274
2013	3834	1951	1883
2014	5991	3459	2532

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie z lat 2011-2014

Podsumowując zgromadzone dane z lat 2011-2014 roku należy stwierdzić, że ogólna liczba wypełnionych na terenie całego województwa formularzy „Niebieska Karta – A” wyniosła **16 775**. Liczba formularzy jest największa w roku 2014 z pośród wszystkich 4 lat. Wpływ na częstsze wszczynanie procedury niewątpliwie miało skuteczne wdrożenie do stosowania w Policji nowych regulacji prawnych, m.in. poprzez zorganizowanie przez poszczególne jednostki terenowe Policji wewnętrznych przedsięwzięć szkoleniowych, nadzór nad zagadnieniem przez

kierownictwo jednostek oraz ścisłą współpracę funkcjonariuszy z podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu wymiany doświadczeń.

W przypadku, gdy sytuacja towarzysząca przemocy w rodzinie wyczerpywała znamiona przestępstwa z art. 207 kk, wszczynane były postępowania przygotowawcze w sprawie. W monitorowanym okresie na terenie województwa wszczęto **4 495** takich postępowań.

2. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą

rok	ogółem	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	małoletnich
2011	6905	4061	649	2195
2012	4314	2748	439	1127
2013	5543	3511	652	1380
2014	8633	5339	1063	2231

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie z lat 2011- 2014

W monitorowanym okresie wprowadzono skuteczne narzędzie, dzięki któremu więcej przypadków stosowania przemocy zostało ujawnionych. Ofiarami przemocy doświadczanej od osoby najbliższej najczęściej są kobiety (w 2014 roku łączna liczba kobiet i dzieci wyniosła 7570, co stanowiło 88% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą). Jednocześnie o 5 % wzrosła ogólna liczba mężczyzn, którzy stali się ofiarami przemocy w rodzinie (w 2014 – 1063, co stanowiło 12 % ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie).

3. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem)	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2011	4131	216	3894	21
2012	2856	185	2657	14
2013	3851	242	3598	11
2014	6010	372	5597	41

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie z lat 2011-2014

Dane statystyczne pokazują, że sprawcami przemocy w zdecydowanej większości są mężczyźni, którzy w 2014 roku stanowili – podobnie jak rok wcześniej – 93 % ogólnej liczby sprawców (z 6010 osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, 5597 stanowili mężczyźni). Ponadto w roku 2014 znacząco wzrosła liczba osób nieletnich, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie.

4. Liczba zatrzymanych osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2011	2075	71	1998	21
2012	122	4	117	1
2013	247	5	241	1
2014	1640	51	1585	4

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie z lat 2011-2014

W 2014 roku odnotowano prawie siedmiokrotny wzrost liczby zatrzymanych w związku z przemocą w rodzinie w porównaniu z rokiem 2013 – 247. Prawidłowość ta dowodzi, iż policjanci odizolowują osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, uwzględniając jako podstawę prawną art. 15 i 15a *Ustawy o Policji*. W monitorowanym okresie najczęściej przemocy dopuszczali się mężczyźni.

5. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2011	2693	107	2581	5
2012	1771	68	1692	11
2013	2249	81	2157	11
2014	3755	171	3577	7

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie z lat 2011-2014

Z analizy danych wynika, iż czynnikiem przyczyniającym się do występowania zjawiska przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu. W monitorowanym okresie możemy

zaobserwować znaczny wzrost liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu.

Funkcjonariusze w celu udzielenia ofiarom wszechstronnej pomocy ściśle współpracowali z podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, z miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodkami interwencji kryzysowej, centrami pomocy rodzinie, a w przypadku krzywdzenia dzieci również ze szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz sądami rodzinnymi. Ponadto uczestniczyli w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych dla rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Priorytet I. System pomocy świadczonej przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

W ramach tego priorytetu podejmowano działania w obrębie niżej wymienionych celów szczegółowych:

1.1. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

Od szeregu lat Samorząd Województwa inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie bezpiecznych, przyjaznych dziecku miejsc przesłuchań, tzw. „Niebieskich Pokoi”.

Działalność „Niebieskich Pokoi” w województwie jest corocznie monitorowana. Obecnie w województwie funkcjonuje 17 „Niebieskich Pokoi”, z czego utworzenie 12 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu województwa.

W monitorowanym okresie jeden „Niebieski Pokój” – w Olsztynie – został zamknięty, natomiast otworzono 2 nowe – w Gołdapi i Mrągowie.

Poniższe zestawienie obrazuje stan wykorzystania tych pomieszczeń w latach 2011-2014.

Tabela 6. Funkcjonowanie „Niebieskich Pokoi” w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba działających Niebieskich Pokoi	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Ilość przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2011	16	11	138	58	289	679
2012	15	11	172	59	405	1024
2013	16	11	339	123	372	995
2014	17	12	578	93	204	1511

Źródło: opracowanie własne – dane uzyskane z placówek prowadzących „Niebieskie Pokoje”

Z przeanalizowanych danych otrzymanych z instytucji prowadzących „Niebieskie Pokoje” wynika, iż przez okres od 2011 do 2014 r. liczba prowadzonych przesłuchań policyjnych, prokuratorskich i sędziowskich systematycznie zwiększała się, podobnie jak liczba sesji terapeutycznych. Natomiast liczba posiedzeń składu sędziowskiego wzrosła od 2012 r., a liczba przeprowadzonych badań maleje.

1.2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

W grudniu 2012 roku powołany został zespół ekspertów ds. opracowania ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, które w 2013 r. zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 56/757/13/IV z dnia 12 listopada 2013 r.

Z danych przekazanych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, że:

- **W roku 2011** programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie realizowało 18 na 21 powiatów (w tym 1 miasto grodzkie na prawach powiatu). W latach 2012-2013 r. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie realizowało 19 na 21 powiatów (w tym 2 miasta grodzkie – miasta na prawach powiatu). Nie realizowały powiaty giżycki i nowomiejski. Natomiast w roku 2014 ww. program realizowało 20 na 21 powiatów (w tym 2 miasta grodzkie – miasta na prawach powiatu). Nie realizował powiat giżycki.

Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w województwie warmińsko-mazurskim

Powiat	Liczba osób, które ukończyły program							
	2011		2012		2013		2014	
	Ogółem	K	Ogółem	K	Ogółem	K	Ogółem	K
Bartoszycki	58	12	6	-	7	-	8	-
Braniewski	15	1	8	-	7	-	23	-
Działdowski	24	11	25	5	23	4	25	1
Elbląski	2	-	5	-	2	-	5	-
M. Elbląg	-	-	4	-	8	1	6	1
Ełcki	7	-	12	-	4	1	16	1
Giżycki	-	-	-	-	-	-	-	-

Gołdapski	5	-	13	1	12	-	5	-
Ławski	18	-	33	-	39	-	41	-
Kętrzyński	33	-	15	1	10	1	9	-
Lidzbarski	8	1	10	1	9	-	8	1
Mragowski	2	-	5	-	7	1	7	1
Nidzicki	7	-	7	1	7	-	7	-
Nowomiejski	3	-	-	-	-	-	5	-
Olecki	3	-	3	-	2	-	5	-
Olsztyński	32	-	36	-	36	-	54	-
M. Olsztyn	60	16	38	11	49	25	33	26
Ostródzki	-	-	21	-	19	-	22	-
Piski	12	-	6	1	6	-	5	-
Szczygieński	16	7	25	16	19	12	17	9
Węgorzewski	6	-	5	-	5	-	7	-
Razem	311	48	277	37	271	45	308	40

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że najczęściej udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie biorą mężczyźni. Natomiast największą liczbę kobiet uczestniczących w ww. programie odnotowuje się w mieście Olsztyn oraz w powiecie szczygieńskim. Jednocześnie można zaobserwować, że w monitorowanym okresie ogólna liczba osób uczestniczących w zajęciach utrzymywała się na podobnym poziomie.

Realizacja celu przebiegała w naszym województwie również poprzez organizację od czterech lat konferencji „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”. Konferencje odbywają się w okresie światowych 16 Dni przeciw przemocy ze względu na płeć. Jest to Międzynarodowy Dzień Przeciw Przemocy Wobec Kobiet – upamiętniający zamordowanie działaczek na rzecz praw człowieka, sióstr Mirabal, w 1960 r. w Republice Dominikany. 6 grudnia upamiętnia wydarzenia z 1989 r., kiedy w budynku politechniki w Montrealu mężczyzna zastrzelił 14 kobiet i ranił 13 innych osób. 16 Dni przeciw przemocy ze względu na płeć kończy 10 grudnia - Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka, jest to podkreślenie, że przemoc wobec kobiet jest łamaniem podstawowych praw człowieka.

Wskaźniki przyjęte w priorytecie I

Wskaźniki	w latach			
	2011	2012	2013	2014
wzrost liczby utworzonych punktów konsultacyjnych i ośrodków wsparcia	3	3	0	0
liczba nowoutworzonych Niebieskich Pokoi	1	-	1	1
liczba gmin z terenu, których osoby doświadczające przemocy korzystają z programów wspierających	73	61	81	*

* Dane na temat liczby gmin, które realizowały programy wspierające osoby dotknięte przemocą w rodzinie, będą możliwe do uzyskania po przeanalizowaniu ankiet samorządów gminnych PARPA-G1. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedmiotowy raport sporządza zazwyczaj na jesieni następnego roku. Uaktualnione sprawozdanie pojawi się na stronie internetowej Urzędu po przeanalizowaniu ww. danych.

Priorytet II. Kształcenie Kadr

2.1. Podniesienie i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego inicjuje i dofinansowuje szkolenia dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1) Szkolenia dla osób, które wykorzystują „Niebieskie Pokoje”

Jednym z zadań w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zaplanowano przeprowadzanie szkoleń w zakresie rozpoznawania i diagnozowania symptomów świadczących o przemocy.

Wobec tego:

- ❖ **W roku 2013** przeprowadzono szkolenie osób, które wykorzystują albo będą wykorzystywały pomieszczenia bezpiecznych przesłuchań.

Szkolenie „Przesłuchanie małoletnich ofiar i świadków przemocy w rodzinie” miało miejsce w Bartoszycach w dniach 16-17 września 2013 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zwrócił się do Fundacji Dzieci Niczyje z prośbą o przeprowadzenie szkolenia, mającego na celu:

- poszerzenie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka ofiary przestępstwa, możliwości rozwojowych dziecka świadka w poszczególnych fazach rozwojowych
- omówienie problemów związanych z przesłuchaniami w trybie art. 185 a i b k.p.k.

- doskonalenie technik przesłuchania i współpracy między sędziami, prokuratorami i biegłymi psychologami.

Uczestnicy szkolenia rekrutowani byli zarówno za pośrednictwem okręgowych jak również rejonowych sądów i prokuratur, funkcjonujących w obszarze naszego województwa.

W szkoleniu udział wzięło 21 osób, sędziów i prokuratorów z następujących jednostek:

- Sąd Rejonowy w Olsztynie;
- Sąd Rejonowy w Iławie;
- Sąd Rejonowy w Olecku;
- Sąd Okręgowy w Suwałkach;
- Sąd Rejonowy w Ostródzie;
- Sąd Rejonowy w Kętrzynie;
- Sąd Rejonowy w Giżycku;
- Sąd Rejonowy w Bartoszycach;
- Prokuratura Rejonowa w Olsztynie (Południe);
- Prokuratura Rejonowa w Olsztynie (Północ);
- Prokuratura Rejonowa w Iławie;
- Prokuratura Rejonowa w Bartoszycach;
- Prokuratura Rejonowa w Ostródzie.

Uczestnicy szkolenia podkreślali przydatność uczestnictwa w warsztatach w swojej pracy zawodowej. Bardzo duże znaczenie miała także wzajemna wymiana doświadczeń między sędziami i prokuratorami, uczestniczącymi w szkoleniu.

- ❖ **W roku 2014** przeprowadzono szkolenie osób, które wykorzystują albo będą wykorzystywały pomieszczenia bezpiecznych przesłuchań.

Szkolenie „Przesłuchanie małoletnich ofiar i świadków przemocy w rodzinie” miało miejsce w Zalesiu koło Barczewa w dniach 15-16 września 2014 r.

Szkolenie miało na celu:

- poszerzenie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka ofiary przestępstwa, możliwości dziecka świadka w poszczególnych fazach rozwojowych
- omówienie problemów związanych z przesłuchaniami w trybie art. 185 a i b k.p.k.
- doskonalenie technik przesłuchania i współpracy między sędziami, prokuratorami i biegłymi psychologami

W szkoleniu wzięło udział 25 osób. Spośród uczestników tego szkolenia najliczniejszą grupę zawodową stanowili:

- prokuratorzy,
- psychologowie,
- sędziowie,
- funkcjonariusz policji,
- koordynatorzy miejsc bezpiecznych przesłuchań.

2) *Szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych*

- ❖ **W roku 2011** Samorząd Województwa wspierając samorzady gminne w realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przygotował jesienią dwa 2-dniowe szkolenia warsztatowe, przewidziane dla członków i kandydatów do zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szkolenia miały charakter interdyscyplinarny, wśród uczestników byli przede wszystkim: pracownicy socjalni, funkcjonariusze policji, pedagodzy, kuratorzy sądowi, członkowie gminnych komisji RPA. Łącznie wzięły w nich udział 124 osoby.

Każde ze szkoleń obejmowało łącznie 15 godzin dydaktycznych, 3 godziny wykładowe i 12 warsztatowych. Zagadnienia poruszane podczas szkoleń dotyczyły szeregu zmian wprowadzonych w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz przygotowanymi aktami wykonawczymi. Szkolenie prowadził zespół ekspertów Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy „Niebieska Linia” w Warszawie.

Powyższa działalność szkoleniowa w dużej mierze usprawniła i przyspieszyła proces powoływania zespołów interdyscyplinarnych w związku z wprowadzoną zmianą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Na koniec grudnia 2011 roku działało ich 104.

- ❖ **W roku 2012** Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wspierając działalność interwencyjno-korekcyjną w przypadkach przemocy w rodzinie w samorządach gminnych, przygotował ofertę szkolenia członków zespołów interdyscyplinarnych. W marcu 2012 roku w Lidzbarku Warmińskim odbyło się 2-dniowe szkolenie na temat pracy w interdyscyplinarnych zespołach ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W szkoleniu udział wzięło 57 uczestników, reprezentujących następujące grupy zawodowe: pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, przedstawiciele innych zawodów.

Założeniem szkolenia było przygotowanie przedstawicieli służb do pracy w zespołach interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szkolenie obejmowało następujący zakres tematyczny, w formie wykładów:

- „Wprowadzenie do problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zjawisko

przemocy w rodzinie, kontakt z ofiarą i sprawcą przemocy.”;

- „Współpraca służb na rzecz ochrony rodzin przed przemocą, w tym procedura „Niebieskie Karty”” ;
 - „Rola i zadania zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie”;
 - „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” ;
 - oraz w formie zajęć seminaryjno-warsztatowych:
 - „Praktyka pracy w zespołach interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i w grupach roboczych”.
- ❖ Województwo dalej wspierało gminy i powiaty, szczególnie w pracy nad rozwojem lokalnych programów rozwiązywania problemów przemocy, czego dowodem były spotkania organizowane w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (opisane powyżej), a także profesjonalne szkolenia.
- ❖ **W kwietniu 2012 r.** odbyło się szkolenie dla 37 przewodniczących i wiceprzewodniczących zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem szkolenia było umożliwienie podniesienia jakości oraz standardów pracy zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w naszym województwie.
- ❖ **W 2013 r.** Samorząd Województwa przygotował jesienią dwa 2-dniowe szkolenia warsztatowe, przewidziane dla członków zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą.
- Szkolenia miały charakter interdyscyplinarny, wśród uczestników byli przede wszystkim: pracownicy socjalni, funkcjonariusze policji, pedagodzy, kuratorzy zawodowi, pielęgniarki, urzędnicy. Łącznie wzięło w nich udział 113 osób.
- Każde ze szkoleń obejmowało po 16 godzin dydaktycznych w grupach warsztatowych od 17 do 20 osób. Szkolenie w dniach **22-23 października** obejmowało zagadnienia związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, psychologiczne aspekty zachowań ofiar i sprawców przemocy, z uwzględnieniem sytuacji osób o szczególnych potrzebach (dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, itd.). Natomiast szkolenie w dniach **24-25 października** zakładało nabycie przez uczestników umiejętności rozpoznawania przypadków przemocy w rodzinie pojawiających się w praktyce zawodowej, nawiązywanie kontaktu z osobą w trudnej sytuacji życiowej, rozpoznawanie potrzeb klienta, motywowanie do zmian, wspieranie emocjonalne.

3) *Szkolenia WOTUW Giżycko*

- ❖ **W 2013 i 2014 r.** Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Giżycku otrzymał, m.in. dofinansowanie na realizację zadania „podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim”. W ramach udzielonej dotacji odbyło się Studium Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie i Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, realizowane przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Niebieską Linie z Warszawy. W 2013 r. szkolenie ukończyło 8 certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień, natomiast w 2014 r. – 4.

4) *Szkolenia w ramach projektu systemowego ROPS „Efektywnie Fachowo Skutecznie na Warmii i Mazurach”*

- ❖ **W roku 2011** przeprowadzono, m.in. następujące szkolenia:
 - a) „Tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych na rzecz aktywnej integracji”. W szkoleniu udział wzięło łącznie 100 osób, wśród nich głównie: pracownicy socjalni, kuratorzy, pedagodzy, policjanci – zgłoszeni przez ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.
 - b) „Wsparcie merytoryczne utworzonych w 2010 r. na terenie Warmii i Mazur zespołów interdyscyplinarnych”. W szkoleniu uczestniczyły łącznie 254 osoby, wśród których byli głównie: pracownicy socjalni, kuratorzy, pedagodzy, policjanci – zgłoszeni przez ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.
- ❖ **W roku 2012** przeprowadzono, m.in. następujące szkolenia:
 - a) „Wsparcie merytoryczne utworzonych w 2011 roku na terenie Warmii i Mazur zespołów interdyscyplinarnych”, w szkoleniu udział wzięło ogółem 97 osób, w tym: pracownicy socjalni, kuratorzy, pedagodzy, policjanci.
 - b) „Strategia interwencji kryzysowej czyli jak skutecznie pomagać osobom w kryzysie”, w szkoleniu udział wzięło łącznie 88 osób, w tym głównie pracownicy socjalni i psychologowie.
- ❖ **W roku 2014** przeprowadzono, m.in. następujące szkolenia:
 - a) Strategia interwencji kryzysowej, jako pierwsza pomoc psychologiczna dla 126 osób
 - b) Kurs: Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla 42 osób

- c) Specjalizacja II stopnia praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy dla 29 osób
- d) ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla 42 osób

5) *Szkolenie dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych ze sprawcami przemocy w rodzinie*

- ❖ Samorząd Województwa wspierając samorządy gminne w realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przygotował jesienią 2014 r. 2-dniowe szkolenie warsztatowe, przewidziane dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

Udział w szkoleniu zakładał udoskonalenie przez uczestników umiejętności pracy ze sprawcą przemocy w rodzinie, a w szczególności:

- zwiększenie zasobu wiedzy na temat przemocy w rodzinie i możliwości jej zatrzymania i ograniczenia,
- pogłębienie wrażliwość wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- rozwinięcie umiejętności przydatnych do pracy z grupą dla sprawców przemocy w rodzinie.

Szkolenie dla realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych ze sprawcami przemocy w rodzinie prowadził trener, specjalista pracy ze sprawcami przemocy - Marek Prejzner z Instytutu Prewencji Przemocy. Podczas 3 dniowego szkolenia omawiane były:

- model pracy ze sprawcą przemocy w rodzinie a procedura Niebieskiej Karty,
- cele grupy korekcyjno-edukacyjnej,
- odpowiedzialność sprawcy i jego motywacja do zmiany zachowań,
- charakterystyka sprawcy,
- ocena ryzyka,
- charakterystyka efektywności pracy grupy korekcyjno-edukacyjnej,
- superwizja problemów z praktyki realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych,
- analiza przygotowanych przez uczestników przykładów sukcesów i trudności w pracy.

W szkoleniu udział wzięło 18 osób, w tym **15 uczestników**, 1 osoba prowadząca szkolenie oraz 2 pracownice ROPS zajmujące się wdrażaniem wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Uczestnicy szkolenia – realizatorzy programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, reprezentowali następujące grupy zawodowe:

- pedagog,

- terapeuci,
- psycholog,
- pracownik socjalny.

2.2. Wypracowanie założeń programów szkoleniowych dla kadry pracującej w obszarze Przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zarządzeniem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 141/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. powołano Zespół do spraw wypracowania założeń programów szkoleniowych kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podczas spotkań Zespół wypracował propozycje tematów szkoleń, były to, m.in.:

- Dziecko jako ofiara i świadek przemocy,
- Charakterystyka przemocy w rodzinie, analiza cyklu przemocy,
- Charakterystyka sprawców przemocy,
- Rozpoznawanie przemocy w rodzinie,
- Czynniki i okoliczności utrudniające oraz ułatwiające podejmowanie skutecznych działań wobec przemocy,
- Zasady interwencji oraz pierwszego kontaktu w przypadku przemocy w rodzinie,
- Przemoc wobec osób w podeszłym wieku oraz osób niesamodzielnych – rozpoznawanie oznak ewentualnego maltretowania,
- Różne typy ofiar,
- Alkohol i przemoc w rodzinie.

Część z ww. tematów była realizowana na szkoleniach w 2014 r.

Wskaźniki przyjęte w priorytecie II

Wskaźniki	w latach			
	2011	2012	2013	2014
Liczba przeszkolonych osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	478*	278*	144	279*

* Wliczono osoby przeszkolone w ramach Projektu systemowego ROPS „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach”.

Priorytet III. Współpraca

3.1. Wypracowanie zasad współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim.

W ramach współpracy z trzecim sektorem, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaproponował w latach **2012-2014** r., w otwartych konkursach ofert z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, zadania do realizacji organizacjom pozarządowym.

W roku 2012 przyjęto następujące zadania:

- programy profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- programy korekcyjne wspierające ofiary przemocy w rodzinie.

Trzy ze zgłoszonych projektów zdobyły uznanie komisji oceniającej wnioski w konkursie oraz otrzymały dofinansowanie na realizację następujących zadań:

- 12 670 zł na zadanie „Pokojowe rozwiązanie konfliktów – innowacyjny program profilaktyczny, przeciwdziałający przemocy i agresji”, zgłoszony przez Ośrodek Mediacji, Kształcenia i Porad Prawnych w Olsztynie. Z programu skorzystało 1440 osób.
- 13 800 zł na zadanie „Grupa psychoedukacyjna dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie”, projekt zgłoszony przez Stowarzyszenie „Przystań” w Iławie. Z programu skorzystało 50 osób.
- 8 000 zł na „Program przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie”, zgłoszony przez Stowarzyszenie „Wsparcie i Pomoc” z Olsztyna. Z Programu skorzystało 700 osób.

W roku 2013 przyjęto następujące zadania:

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień – programy profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu.

Sześć ze zgłoszonych projektów zdobyło uznanie komisji oceniającej wnioski w konkursie oraz otrzymały dofinansowanie na realizację następujących zadań:

- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Sukurs”, na wykonanie zadania „Program interwencyjno-wspierający dla rodzin z problemem przemocy i uzależnienia od alkoholu”, kwotę 6 000 zł. Za środki uzyskane z dotacji Stowarzyszenie zakupiło materiały niezbędne do realizacji zadania oraz udzielało poradnictwa rodzinnego. Łącznie z programu skorzystały 343 osoby.

- Stowarzyszenie „Przystań”, na wykonanie zadania „Zmiana może zacząć się od Ciebie”, kwotę 9 000 zł. Za otrzymaną dotację zrealizowano 80 godzin zajęć warsztatowych treningowych, w tym: zajęcia psychoedukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zajęcia treningowe w zakresie umiejętności wychowawczych, zajęcia animacyjne i podsumowujące w Kamionce – wieś tematyczna. Z Programu skorzystało 20 kobiet.
- Ośrodek Mediacji, Kształcenia i Porad Prawnych w Olsztynie, na wykonanie zadania „II część projektu. Pokojowe rozwiązywanie konfliktów – innowacyjny program profilaktyczny przeciwdziałający przemocy i agresji”, kwotę 12 000 zł. Dzięki dofinansowaniu z dotacji możliwe było zrealizowanie następujących działań: opracowanie materiałów edukacyjnych, wdrożenie mediacji w 10 szkołach w 5 powiatach, zorganizowanie spotkań konsultacyjno-ekspertycznych i informacyjno-szkoleniowych dla pedagogów, zorganizowanie międzyszkolnego konkursu „Podobają nam się mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów”. Z Projektu skorzystało 620 osób.
- Olsztyńskie Stowarzyszenie Pomocy Telefonicznej, na wykonanie zadania „Prowadzenie całonocnych dyżurów telefonicznych przez Olsztyński Telefon Zaufania – Anonimowy Przyjaciel – konferencja szkoleniowa dla dyżurnych OTZ”, kwotę 2 000 zł. Za otrzymaną dotację zorganizowano konferencję, w której udział wzięło 65 osób.
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej, na wykonanie zadania „Odbudowanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie kobiet i ich dzieci dotkniętych przemocą domową”, kwotę 10 000 zł. Z zadania skorzystało 148 osób.
- Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej, na wykonanie zadania „Kampania profilaktyczna na temat przemocy w rodzinie kierowana do seniorów województwa warmińsko-mazurskiego”, kwotę 8 000 zł. Z projektu skorzystało 441 osób.

W roku 2014 przyjęto następujące zadania:

- szkolenia przeznaczone dla osób pracujących z osobami uwięzonymi w przemoc w rodzinie,
- zorganizowanie w dniach 25 listopada – 10 grudnia wojewódzkich obchodów w ramach kampanii „Biała wstążka” poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet oraz tzw. „Otwartych Drzwi” dla ofiar przemocy,
- zorganizowanie konferencji mającej na celu upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Trzy ze zgłoszonych projektów zdobyło uznanie komisji oceniającej wnioski w konkursie oraz otrzymała dofinansowanie na realizację następujących zadań:

- Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”, na wykonanie zadania pn. „Reagujemy na przemoc – budujemy dobre relacje” IV wojewódzka konferencja w ramach kampanii „Biała Wstążka”, w wysokości 8 000 zł.

Z programu skorzystało 70 osób.

- Stowarzyszenie Wspierania Działań na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „Droga”, na wykonanie zadania pn. „Zorganizowanie w dniach 24 listopada – 10 grudnia IV wojewódzkiej konferencji obchodów dni walki z przemocą wobec kobiet w ramach kampanii „Białej Wstążki”, w wysokości 8 000 zł.

Z programu skorzystało 98 osób.

- Caritas Diecezji Ełckiej na wykonanie zadania pn. „Prowadzenie Poradni Rodzinnej i Terapeutycznej”, w wysokości 4 000 zł, z czego wykorzystano 3 605 zł.

Z programu skorzystało 10 osób.

Wojewódzkie narady gminnych pełnomocników ds. rozwiązywania problemów uzależnień

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w monitorowanym okresie systematycznie organizował wojewódzkie narady gminnych pełnomocników ds. rozwiązywania problemów uzależnień oraz przedstawicieli PCPR-ów.

W 2012 r.:

Ważnym punktem narady gminnych pełnomocników ds. rozwiązywania problemów uzależnień oraz przedstawicieli PCPR-ów były wystąpienia przedstawicieli Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, którzy prezentowali spostrzeżenia oraz wnioski z kontroli pracy gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kolejno wystąpienie wojewódzkiego koordynatora ds. procedury „Niebieskie Karty” z Komendy Wojewódzkiej Policji, dotyczyło diagnozy kompetencji i wiedzy policjantów do realizacji procedury, po wprowadzeniu zmian ustawowych.

Oba wystąpienia wywołały ciekawą dyskusję, która pozwoliła na wymianę wiedzy i doświadczeń w pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy.

W 2013 r.:

W dniach 18-19 kwietnia 2013 r. miała miejsce *narada pełnomocników/koordynatorów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przedstawicieli powiatowych centrów pomocy rodzinie.*

Zaproszeni goście zaprezentowali uczestnikom narady między innymi następujące zagadnienia:

- Perspektywa leczenia osób uzależnionych od alkoholu,
- „Stowarzyszenie „Niebieska Linia” – aktualne działania i dalsze perspektywy”,

- Budowanie programów profilaktycznych w oparciu o diagnozę problemów. Doświadczenia z realizacji Programu przeciwdziałania przyjmowaniu substancji uzależniających przez uczniów „Unplugged”,
- „Rola znaczących dorosłych w rozwoju dzieci i nastolatków czyli o autorytecie i jego budowaniu”,
- Interwencyjne realizowane na terenie Polski przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „RoPSAN – Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholu Nieletnim.

W naradzie udział wzięły 34 osoby, głównie gminni pełnomocnicy/koordynatorzy ds. rozwiązywania problemów uzależnień, także kierownicy ośrodków pomocy społecznej, sekretarze gmin oraz przedstawicielka powiatowego centrum pomocy rodzinie.

W 2014 r.:

Narada pełnomocników/koordynatorów ds. rozwiązywania problemów alkoholowych przebiegła pod hasłem: **„Nowoczesne podejście do rozwiązywania problemów alkoholowych”**,

Do przeprowadzenia powyższej narady szkoleniowej zaproszeni zostali eksperci z Wielkopolskiej Fundacji ETOH oraz partnerzy lokalni.

Główne tematy poruszone to:

- Zadania i kompetencje gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Finansowanie zadań wynikających z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – rekomendacje PARPA oraz rozstrzygnięcia organów nadzorczych (NIK, RIO i Urzędy Wojewódzkie).
- Przykłady poprawy jakości działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów oraz ograniczenie wydatkowania środków finansowych na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (cel strategiczny 6 Narodowego Programu PiRPA).
- Przykłady stosowanych w innych krajach UE rozwiązań ograniczających zdrowotne, społeczne i ekonomiczne konsekwencje spożywania alkoholu.
- Współczesna kobieta a alkohol – mity, statystyka, konsekwencje.
- Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS).
- Co charakteryzuje dzieci z FAS - fizjologia, emocje, zachowanie.
- Zasady tworzenia środowiska sprzyjającego rozwojowi dziecka z FAS.
- Doświadczenia Wielkopolskiej Fundacji ETOH w realizacji programów profilaktyki FAS w wielkopolskich szkołach.
- realizację zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2013.
- Kontrola detalicznych punktów sprzedaży alkoholu (założenia kontroli NIK)

- Rola członków GKRPA w pracy zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - warsztat jak rozmawiać z ofiarą przemocy/sprawcą przemocy w rodzinie
- działania podejmowane przez Policję garnizonu warmińsko-mazurskiego na rzecz zapobiegania patologiom społecznym na terenie naszego województwa.
- działania Policji w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W naradzie udział wzięło łącznie 60 osób, głównie gminni pełnomocnicy/koordynatorzy ds. rozwiązywania problemów uzależnień, także kierownicy ośrodków pomocy społecznej, sekretarze gmin oraz przedstawiciele powiatowego centrum pomocy rodzinie.

„Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem”

Zarówno w roku **2013 jak i 2014** Samorząd Województwa wziął udział w kampanii „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem” rozsyłając pisma zachęcające instytucje świadczące pomoc osobom pokrzywdzonym przepęstwem do włączenia się w akcję. W czasie 23-28 lutego wszystkie osoby potrzebujące niezbędnej pomocy prawnej, a będące ofiarami przepęstwa, będą mogły uzyskać ją bezpłatnie w Sądach oraz w wyznaczonych punktach na terenie województwa.

W pierwszym kwartale 2014 r. rozesłano ankietę dotyczącą realizacji lokalnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie do **116 gmin i 19 PCPR-ów**. Informację zwrotną otrzymaliśmy od **94 gmin i 17 PCPR-ów**.

Z ankiet wynika, że znikoma liczba gmin i powiatów wprowadza nowe metody pracy w zakresie zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenia dostępności pomocy, które można przyjąć jako „dobre praktyki”.

3.2. Wypracowanie propozycji procedur postępowania w zakresie realizacji zadań szczegółowych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pełnomocnik Zarządu ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczył na bieżąco w pracach i posiedzeniach Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim. Zespół ten skupia przedstawicieli różnych instytucji i organizacji w województwie zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Prace Zespołu skoncentrowane są między innymi na wypracowaniu procedur działań, które usprawnią system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki przyjęte w priorytecie III

Wskaźniki	w latach			
	2011	2012	2013	2014
liczba prowadzonych spraw przez zespoły interdyscyplinarne	656	2850	4269	4259
liczba konferencji/paneli dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2	2	2	2
wzrost liczby gmin i powiatów włączających się w obchody Dni Walki z Przemocą w Województwie Warmińsko-Mazurskim	40	60	60	60

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz dane własne

Priorytet IV. Edukacja

4.1. Podniesienie wrażliwości społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Samorząd Województwa od 4 lat systematycznie organizuje wojewódzkie konferencje „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”.

W 2011 r:

W Konferencji udział wzięło ponad 80 osób zaangażowanych w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy - pracowników samorządów gminnych, powiatowych, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, terapeutów, członków zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Integralną część olsztyńskiej konferencji stanowiły wystąpienia gości.

- Renata Durda – kierowniczką Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, redaktorką naczelną dwumiesięcznika „Niebieska Linia”, członkini Rady ds. Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem przy Ministrze Sprawiedliwości, doradca Rzecznika Praw Dziecka, członkini Zespołu Monitorującego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy MIPS, podczas konferencji w Olsztynie wystąpiła z referatem pt. „Społeczno - kulturowe uwarunkowania przemocy wobec kobiet”.
- Michał Lewoc – Sędzia SR w Legnicy, delegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości do Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, gdzie w Departamencie Praw Człowieka pełni funkcję Koordynatora Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także Koordynator ds. realizacji w Ministerstwie Sprawiedliwości Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Członek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MPiPS. Członek Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

w trakcie olsztyńskiej konferencji mówił o „Przemocy wobec kobiet w znowelizowanych przepisach i praktyce orzecniczej”.

W 2012 r:

Dużą wartość edukacyjną miała II Warmińsko-Mazurska Konferencja „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet - Biała Wstążka”, zarówno dzięki dobrej frekwencji, a także dużemu zainteresowaniu mediów tematyką konferencji i sprawami przemocy wobec kobiet. Przygotowano materiały edukacyjne, publikacje, które rozpropagowane zostały podczas konferencji, zarówno wśród przedstawicieli mediów jak i uczestników. W spotkaniu tym wzięło udział ponad 80 osób, zaangażowanych w pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy, byli to: pracownicy samorządów gminnych, szczególnie pełnomocnicy ds. profilaktyki uzależnień, przedstawiciele samorządów powiatowych (PCPR-ów), pracownicy socjalni, policjanci, kuratorzy sądowi, terapeuci, członkowie zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pedagodzy, pracownicy specjalistycznych placówek zajmujących się pomocą ofiarom i sprawcom przemocy oraz inni zainteresowani.

Konferencję uświetniły wystąpienia gości:

- Izabeli Banasiak, współpracującej z ogólnopolskim pogotowiem "Niebieska Linia". Zdaniem Pani Banasiak w pracy terapeutycznej należy kłaść większy nacisk na profilaktykę, czyli np. uczenie sposobów rozwiązywania sytuacji konfliktowych.
- Marka Prejznera z Instytutu Prewencji Przemocy. Pan Prejzner podkreślał w swoich wystąpieniach, że mężczyźni stosujący przemoc wobec partnerki są przekonani, iż relacje między kobietą a mężczyzną powinny być oparte na posłuszeństwie i podporządkowaniu się, a nie na układzie partnerskim.

W 2013 r:

Dnia 27 listopada 2013 r. w Gierłozę k/Kętrzyna odbyła się III Wojewódzka Konferencja w Ramach Kampanii „Biała Wstążka”. Spotkaniu przyświecało hasło „**Chrońmy szczęśliwe dzieciństwo**”. Celem konferencji było dalsze popularyzowanie w województwie idei „Białej Wstążki”. Jej noszenie ma być symbolem sprzeciwu wobec przemocy stosowanej przez mężczyzn wobec kobiet, a także osobistym zobowiązaniem noszącego ją mężczyzny, że nigdy nie będzie stosować, akceptować lub milczeć na temat przemocy wobec kobiet.

W pierwszej części konferencji Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania Agnieszka Kozłowska Rajewicz wygłosiła wykład dotyczący obrazu polskiej rodziny ostatnich lat w opinii dzieci i młodzieży. Następnie psycholog z Fundacji Dzieci Niczyje Jolanta Zmarzlik w swoim przemówieniu omówiła elementy psychologiczne obrazu dziecka krzywdzonego. Sędzia Waldemar Pałka z Sądu Okręgowego Wydziału Wizytacyjnego przedstawił uczestnikom regulacje prawne z zakresu ochrony dziecka przed przemocą. Dr Tomasz Iwański zaprezentował jak należy postępować z dzieckiem krzywdzonym. W swoim wystąpieniu pokazał zdjęcia dzieci, które doznały przemocy od dorosłych opiekunów. Sędzia Anna Maria Wesołowska omówiła nowe formy przemocy takie jak: grooming czyli uwodzenie w Internecie, stalking czyli nękanie, czy stosowaną w Internecie cyberprzemoc. Omówiła nową formę edukacji prawnej

dzieci i młodzieży poprzez utworzenie w przedszkolach, szkołach i innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych tzw. kącików prawnych. Prelekcja wygłoszona przez Panią Sędzię dała wiele do myślenia, a liczne przykłady z praktyki zawodowej wzbudziły głębokie zainteresowanie uczestników prawami dziecka i ucznia.

W trakcie konferencji, na specjalnie przygotowanej scenie wystąpili młodzi aktorzy z koła teatralnego z Gimnazjum Gminnego w Karolewie z przejmującym spektaklem „Dorosłe dzieci mają żal”, w którym dobitnie pokazali ciemną stronę „rodziny”.

W konferencji wzięły udział 192 osoby z terenu całego województwa.

W 2014 r:

W ramach Kampanii „Biała Wstążka” odbyły się 2 Wojewódzkie Konferencje. Kampanię rozpoczęło w dniu 24 listopada Stowarzyszenie Wspierania Działań na Rzecz Osób Potrzebujących Pomocy „DROGA” w Olsztynku, zakończyło ją natomiast w dniu 10 grudnia Stowarzyszenie „Razem Łatwiej” w Ełku konferencją pod hasłem „Reagujmy na przemoc – budujmy dobre relacje”.

W dniu 24 listopada 2014 roku w pomieszczeniach Galerii Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku odbyła się IV Wojewódzka Konferencja obchodów dni walki z przemocą wobec kobiet w ramach kampanii „Biała wstążka” 2014 r. pod hasłem „Rola mężczyzn w przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet”.

W czasie konferencji odbyła się część prelekcyjno – wykładowa. Swoje refleksje na temat zjawiska przemocy i sposoby przeciwdziałania przemocy wobec kobiet przedstawili:

10 grudnia 2014r. w Ełku odbyła się IV Wojewódzka Konferencja w ramach kampanii „Białej Wstążki” pn.: "Reagujmy na przemoc – budujmy dobre relacje". Spotkanie odbyło się w ramach projektu współfinansowanego ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, zorganizowane przez Stowarzyszenie „Razem Łatwiej” z siedzibą w Ełku wspólnie z Urzędem Miasta w Ełku oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ełku.

Celem konferencji była prezentacja i upowszechnienie efektywnych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy wobec kobiet.

Spotkanie było również podsumowaniem ełckich i wojewódzkich obchodów kampanii „Białej Wstążki” STOP PRZEMOCY WOBEC KOBIEC, które trwały przez 16 dni, od 25 listopada do 10 grudnia.

Zamysłem konferencji była również wymiana doświadczeń i skutecznych rozwiązań w województwie warmińsko-mazurskim w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dobre praktyki przedstawiły Ośrodki Pomocy Społecznej w Ełku, Nidzicy i Gołdapi.

Spotkanie uświetnił występ młodzieży pod opieką Wiktora Kurczaka – prezesa Stowarzyszenia „Alternatywa” w Ełku.

Podczas każdej konferencji kilku przedstawicieli, m.in. samorządów lokalnych, policji, terapeutów, otrzymało wyróżnienia Marszałka „Warmińsko-Mazurskiego Kawalera Białej

Wstążki”, a także zostali odznaczeni białą wstążką. Łączna liczba uhonorowanych w okresie trwania Programu wyniosła 25 mężczyzn.

Ponadto:

Samorząd Województwa w roku **2013** podjął inicjatywę pod nazwą „Otwarte drzwi” i zaplanowano na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowanie tego wydarzenia 7 grudnia.

Pismo zachęcające do włączenia się w kampanię zostało rozesłane do 250 instytucji, a 60 z nich zadeklarowało swój udział w akcji. W tym dniu, osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z porady psychologa, prawnika, terapeuty, dostały także możliwość założenia Niebieskiej Karty.

W **2014 r.** zaplanowano na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowanie tego wydarzenia 29 listopada.

Pismo zachęcające do włączenia się w kampanię zostało rozesłane do 250 instytucji, a 51 z nich zadeklarowało swój udział w akcji.

Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny

Jednym z większych przedsięwzięć prorodzinnych realizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego są kolejne edycje Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, przygotowywane w ramach realizacji *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2016* oraz w ramach współrealizacji *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2014*.

W roku **2012** dni te przebiegały w dniach 17.05 – 14.06 pod hasłem „Mamo, Tato bądźmy razem”. Była to ich czternasta edycja. W **2013 r.** XV Dni Rodziny miały temat przewodni „Rodzina a przekaz wartości i tradycji” i odbywały się w dniach 16.05 – 12.06. Natomiast w **2014 r.** wydarzenie odbywało się w dniach 15.05-12.06 pod hasłem „Rodzina fundamentem życia społecznego”.

W ramach systematycznej współpracy z koordynatorami przebiegu Dni Rodziny w środowiskach lokalnych przekazywane były ulotki, broszury, materiały poruszające wagę działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy, a także zawierające istotne informacje o prawach osób i dzieci krzywdzonych oraz miejscach, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc.

Ponadto powyższe informacje były zamieszczane na łamach biuletynów Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego, działającej przy Marszałku Województwa.

Od wielu już lat Samorząd Województwa zaangażowany jest w promocję oraz pomoc w realizacji zajęć warsztatowych, w ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkoła dla rodziców i wychowawców”.

Warsztaty prowadzone są w celu przeszkolenia przyszłych realizatorów programu w środowiskach lokalnych, a także bezpośrednio dla rodziców, nauczycieli, wychowawców.

Po ich zakończeniu uczestnicy spotkań stwierdzają, że wyraźnej poprawie uległ ich kontakt z własnymi dziećmi a także z uczniami w szkole. Mniej jest agresji we wzajemnych relacjach. Szybciej dochodzi do porozumienia się w spornych kwestiach, a dzieci, młodzież zaczynają chętniej wracać po szkole do domu.

Natomiast w szkole możliwe jest budowanie lepszych relacji nauczyciel – uczeń, nauczyciel – rodzic co sprzyja właściwemu wychowaniu młodego pokolenia i tym samym przyczynia się do obniżania liczby działań przemocowych w środowiskach rodzinnych, szkolnych oraz pozaszkolnych.

Poza wyżej wymienionymi działaniami, w **2011 r.** została opracowana przez Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej wspólnie z Komendą Miejską Policji w Elblągu broszura „Autentyczna opowieść czternastolatki o przemocy w rodzinie”. Broszura została rozkolportowana przez komórki organizacyjne Komendy Miejskiej Policji w Elblągu oraz wśród instytucji pomocowych z terenu całego województwa, powołane do niesienia pomocy ofiarom przestępstw. W dystrybuowaniu tego materiału uczestniczył Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

4.2. Zwiększenie skuteczności działań profilaktyczno-wychowawczych prowadzonych wobec dzieci i młodzieży.

W monitorowanym okresie na terenie województwa przedstawiciele różnych podmiotów, a szczególnie funkcjonariusze Policji prowadzili działalność profilaktyczno-edukacyjną w celu ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

Poniżej kilka przykładowych przedsięwzięć, działań:

W 2011 r.:

- Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi - Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi w 2011 roku realizował projekt systemowy „Zacznij od nowa- aktywna integracja sposobem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Gołdapi”. W ramach powyższego projektu w siedzibie ośrodka powstało: „Biuro Porad Obywatelskich”, w którym dyżurowali: prawnik, policjant, psycholog i terapeuta uzależnień. Zgłaszający się obywatele mogli w sposób anonimowy i bezpłatny zaciągnąć porad w/w specjalistów dotyczących m.in.: zjawiska przemocy w rodzinie.
- Komenda Powiatowa Policji w Kętrzynie. – w 2011 roku zorganizowana została przez Urząd Miasta w Kętrzynie debata „Razem przeciwko przemocy”. Podobną debatę zorganizował Urząd Gminy Kętrzynie.

W 2012 r.:

- Funkcjonariusze policji w trakcie spotkań z uczniami szkół na terenie całego województwa przedstawiali zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu i paleniem papierosów, fascynacją pirotechniką, cyberprzemocą oraz uwrażliwiali na problem przemocy w rodzinie ze szczególnym zwróceniem uwagi na krzywdzenie dzieci.
- Odbyło się 1806 spotkań nauczycieli z funkcjonariuszami policji, podczas których omawiane były procedury postępowania nauczycieli w przypadku zażycia przez ucznia środków psychoaktywnych oraz ustalano formy współpracy w zakresie demoralizacji i przestępczości oraz zachowań agresywnych wśród uczniów. Wymienione prelekcje odbywały się zarówno z inicjatywy Policji jak i szkół.

W 2013 r.:

- Policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Iławie uczestniczyli w debacie społecznej *„Bezpieczeństwo w sezonie letnim 2013 w powiecie iławskim – podsumowanie i wnioski”*. Była to inicjatywa Komendanta Powiatowego Policji oraz Starosty Iławskiego. Jej celem było poznanie opinii i oczekiwań mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa, a także włączenie obywateli w wypracowywanie propozycji rozwiązań zmierzających do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w środowisku lokalnym.
- Komenda Powiatowa Policji w Pieszku przeprowadziła działania prewencyjno-operacyjne, pn. *„Blokersi”*. Akcja ta polegała na sprawdzaniu okolic konkretnego bloku na jednej z piskich ulic, gdzie zdaniem mieszkańców często dochodzi do aktów wandalizmu i spożywania alkoholu przed blokiem, na klatkach schodowych, czy w piwnicach.

W 2014 r.:

- Komenda Powiatowa Policji w Działdowie - w ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Działdowie, w październiku zostało przeprowadzone spotkanie dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedury „Niebieskie Karty”. W spotkaniu udział wzięli również pracownik socjalny oraz grupa kobiet, uczestniczących w projekcie „Rodzina blisko siebie – daleko od przemocy”. W celu właściwej realizacji zadań w zakresie przemocy w rodzinie w jednostce przeprowadzono szkolenie dla funkcjonariuszy Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KPP oraz podległego KP Lidzbark w zakresie zadań wynikających z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Niebieskiej Karty.
- Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi - policjanci we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gołdapi w ramach ogólnopolskiej kampanii „Tydzień Pomocy Ofiarom

Przestępstw” uruchomili punkt informacyjny dla ofiar przestępstw. Osoby zainteresowane mogły otrzymać pomoc prawno-psychologiczną zarówno w kontakcie bezpośrednim, jak i telefonicznym. Natomiast w ramach międzynarodowej kampanii „16 dni przeciw przemocy wobec kobiet” w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołdapi odbyły się tzw. „otwarte drzwi” – osoby zainteresowane mogły spotkać się z członkami zespołu interdyscyplinarnego oraz skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Wskaźniki przyjęte w priorytecie IV

Wskaźniki	w latach			
	2011	2012	2013	2014
liczba przeszkolonej kadry pedagogicznej,	240 os.	150 os.	19 os.	7
liczba wydanych publikacji,	1	0	1	0
liczba dofinansowanych programów jednostek niepublicznych w ramach otwartych konkursów ofert,	1	3	6	3
liczba kampanii,	1	1	3	3
liczba konferencji, paneli.	1	2	2	2

Olsztyn, dn. 14 maja 2015 r.

Sporządziła: Małgorzata Cholewińska